

Bakgrunn for vedtak

Uttak av vann fra Haugsvollbekken til snøproduksjon ved Franskleiv skianlegg

Bærum kommune i Akershus fylke

Norges
vassdrags- og
energidirektorat

Tiltakshaver	Bærums Skiklub og Idrettslaget Jardar
Referanse	201404375-23
Dato	21.08.2015
Notatnummer	KI-notat 19/2015
Ansvarlig	Gry Berg
Saksbehandler	Torleiv Yli Myre

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

E-post: nve@nve.no, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO, Telefon: 09575, Internett: www.nve.no
Org.nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

Hovedkontor
Middelthunsgate 29
Postboks 5091, Majorstuen
0301 OSLO

Region Midt-Norge
Vestre Rosten 81
7075 TILLER

Region Nord
Kongens gate 14-18
8514 NARVIK

Region Sør
Anton Jenssensgate 7
Postboks 2124
3103 TØNSBERG

Region Vest
Naustdalsvn. 1B
Postboks 53
6801 FØRDE

Region Øst
Vangsveien 73
Postboks 4223
2307 HAMAR

Innhold

Sammendrag	1
Søknad	2
Høring og distriktsbehandling	4
NVEs vurdering	9
NVEs konklusjon	13
Forholdet til annet lovverk	14
Merknader til konsesjonsvilkårene etter vannressursloven	15
Øvrige forhold	16
Vedlegg	16

Sammendrag

Bærums Skiklub og Jardar IL søker om vannuttak fra Haugsvollbekken til produksjon av snø ved Franskleiv skianlegg. Det skal etableres en dam på 4 400 m³ i tilknytning til bekken, med et minstevannføringsslipp til Haugsvollbekken på 4 l/s.

Bærum kommune viser til at de nedre delene av vassdraget (Neselva) er lakse- og sjørrettførende. Fylkesmannen i Oslo og Akershus viser til at det ikke er kartlagt områder med store naturverdier i vassdraget rett nedstrøms Franskleiv. Bærum elveforum antar at søkerens vurdering av snøproduksjonen er for lavt estimert som følge av klimaendringene og som følge av slitasje på grunn av stor bruk. Grunneier Peder Wright Cappelen eier halve grunnen til Haugsvollbekken ved det omsøkte anlegget, og motsetter seg enhver bruk av sin eiendom til anleggsarbeider og fremtidig drift av anlegget. Lars Holo, nabo, mener at minstevannføringen på 4 l/s er for liten.

Fylkeskommunen, Bærum elveforum, Holo og Cappelen er bekymret for blyforurensning fra den planlagte skytebanen.

Uttak av vann fra Haugsvollbekken til snøproduksjon vil bidra til å sikre stabile forhold for langrenns- og skiskytingsaktiviteter ved Franskleiv. Ulempene er knyttet til fraføring av vann fra Haugsvollbekken og utgraving av en dam på 4 400 m³. Det skal slippes en minstevannføring i Haugsvollbekken på 4 l/s, og NVE vurderer dette som tilstrekkelig minstevannføring i de periodene av vinteren dammen ikke har overløp til Haugsvollbekken. Det er ikke søkt om ekspropriasjon, og NVE understreker at det ikke er gitt noen form for ekspropriasjonstillatelse. Tiltakshaver har selv ansvar for å avklare de privatrettslige forholdene til ev. andre rettighetshavere i området.

Etter en helhetsvurdering av planene og de foreliggende uttalelsene mener NVE at fordelene av det omsøkte tiltaket er større enn skader og ulemper for allmenne og private interesser slik at kravet i vannressursloven § 25 er oppfylt. NVE gir Bærums Skiklub tillatelse etter vannressursloven § 8 til uttak av vann fra Haugsvollbekken til snøproduksjon. Tillatelsen gis på nærmere fastsatte vilkår.

Søknad

NVE har mottatt følgende søknad fra Bærums Skiklub og Idrettslaget Jardar, datert 19.08.2014:

«Søknad om konsesjon for regulering/uttak vann til snøproduksjon

Bærums Skiklub og Idrettslaget Jardar ønsker å utnytte Haugsvollbekken i Bærum kommune i Akershus fylke til snøproduksjon, og søker med dette om følgende:

Etter vannressursloven, jf. § 8, om tillatelse til:

- *å etablere dam på 4 400 m³ for vann til snøproduksjon*
- *å regulere dammen mellom LRV på kote 231,00 og HRV på kote 234,50 i vinterhalvåret*

Infrastruktur for selve snøproduksjonsanlegget som ledningsnett og snøkanoner er etter tiltakshavers syn ikke konsesjonspliktig, og det søkes derfor ikke om konsesjon for dette.

Uttak av vann er bare en liten del av det planlagte tiltaket på Franskeiv. Det er utarbeidet en egen detaljreguleringsplan med konsekvensutredning for området. Her er det bl.a. planlagt skiskytterbane, skiløyper, lysløype, distribuert snøproduksjonsanlegg, garasje for preppemaskin og utbedring av parkeringsplass. Planmaterialet består av planbeskrivelsen, reguleringsbestemmelser, plankart og illustrasjonsplan. Dette legges ved denne søknaden. Planen ble behandlet av planutvalget i Bærum kommune 13.3.2014, og planforslaget lå ute til offentlig ettersyn i tidsrommet 2. april til 14. mai. I utsendelsesbrevet ble det påpekt at det er nødvendig med konsesjon for vannuttaket, og at høringsinstansene også måtte vurdere regulering/vannuttak, slik at en unngår en egen høring av konsesjonssaken. Alle høringsuttalelser og tiltakshavers svar på disse ligger som vedlegg (8 og 9).

I tillegg er det utført noen fagutredninger som også legges ved. Det er kartlegging av biologisk mangfold utført av BioFokus, hydrologisk data for vassdraget (NVE) og et eget notat omkring tekniske løsninger for dammen.

Vi gjør oppmerksom på at illustrasjonsplanen for tiltaket (vedlegg 4) er oppdatert etter høringsperioden. Skibrua over Vestmarkveien er flyttet litt vestover, samt at bekke drag som tidligere er vist som lukket nå er vist som åpne. Det er denne oppdaterte planen som vil bli lagt til grunn for kommunal sluttbehandling som er forventet i september. Gjennom høringsperioden er det også utarbeidet et notat rundt mulig forurensing fra skytebanen. Dette notatet legges også (vedlegg 10).

Vi håper at vedlagt informasjon gir nødvendig opplysninger om tiltaket, og at materialet er tilstrekkelig til at NVE kan behandle konsesjonssøknaden.»

Uttak av vann fra Haugsvollbekken til snøproduksjon, endelig omsøkte hoveddata

TILSIG		Hovedalternativ
Nedbørfelt	km ²	2,8
Årlig tilsig til inntaket	mill.m ³	1,9
Spesifikk avrenning	l/s/km ²	21
Middelvannføring	l/s	58,8
Alminnelig lavvannføring	l/s	3
5-persentil sommer (1/5-30/9)	l/s	1
5-persentil vinter (1/10-30/4)	l/s	4
MAGASIN		
Magasinvolum	mill. m ³	4 400
HRV	moh.	234,50
LRV	moh.	231,00

Om søker

Tiltakshaver er Bærums Skiklub (Organisasjonsnummer 974920492) og Idrettslaget Jardar (organisasjonsnummer 971261633). Av praktiske årsaker står Bærums Skiklub som søker.

Bærum kommune er grunneier i området med gårds- og bruksnummer 78/5 og 58/92.

Beskrivelse av området

Planområdet er til dels sterkt påvirket av ulike typer infrastruktur og historisk av skogsbruksaktivitet. I nord går det en 45 meter bred kraftgate gjennom området, mens en parkeringsplass dekker en stor andel av de nordøstre delene. I sør er det etablerte skiløyper og skogsbilvei.

Vassdraget har sin spede begynnelse i området Stovivollen og Ramsåsen. Svartbekken renner forbi Stovivollen, mens Delingsbekken kommer fra Ramsåsen. Brubekken kommer inn fra vest ved Haugsvollen, og videre sørover har bekken navnet Haugsvollbekken.

Nede ved Franskleiv krysser bekken gjennom det ca. 60 meter brede ryddebeltet til Statnetts 300 kV-linjer som går øst-vest (Mårledningene).

Haugsvollbekken renner videre langs Vestmarkveien. Bekken er lagt i kulvert under Vestmarkveien og fortsetter ned Svafossen. I dette området skifter bekken navn til Stokkerelva. Ved Åstad renner Stokkerelva ut i Åstaddammen. Fra Åstaddammen er elva lukket under jernbanen og renner videre som Neselva gjennom bebyggelsen på Billingstad og Nesbru før den når fjorden ved Landøya. Samlet bekkestrekning fra tiltaksområdet og ned til fjorden er omtrent 7 km.

Teknisk plan

Bærums Skiklub og Idrettslaget Jardar planlegger å etablere et snøproduksjonsanlegg på Franskleiv. Til snøproduksjonen trengs det ca. 4 400 m³ med vann som hentes fra en kunstig anlagt dam ved siden av Haugsvollbekken. Bekken ledes inn i dammen.

Fangdam eller inntaksdam med rist og skumskjerm plasstøpes i bekeleie i Haugsvollbekken. I fangdammen etableres en v-terstel eller ledning som viderefører en vannføring på 4 l/s til Haugsvollbekken. Resterende vannføring magasineres i utgravd dam. Etter at magasinet er fylt opp vil

overskuddsvann renne i overløpet i dammen og tilbake til bekken. Når tilsiget i bekken er mindre enn 4 l/s, slippes tilsiget i sin helhet forbi dammen.

Den utgravde dammen etableres trolig som en fyllingsdam med betongkjerne. Dammen graves ut i stedlige løsmasser og sprenges ned i fjell. Flateinnholdet er på ca. 2 000 m². Grunnforholdene er ikke undersøkt. Flomløpet til dammen utføres som fast overløp i betong. For å sikre god sirkulasjon i dammen slik at den ikke bunnfryser og/eller får dårlig oksygeninnhold, er det planlagt å plassere en skjerm som leder/tvinger vannet som renner inn i dammen bort fra utløpet. På den måten vil det bli jevn utskifting og sirkulasjon av vann i dammen. Dammen får en reguleringshøyde på 3,5 meter, med høyeste regulerte vannstand (HRV) på kote 234,50 og laveste regulerte vannstand (LRV) på kote 231,00. Løsmasser fra dammen benyttes til terrengforming på stedet, mens steinmasser fra ev. sprengning vil knuses og bli benyttet i løypenettet.

Inntakskonstruksjon og pumpehus etableres i forbindelse med dammen. Rørtrase og distribusjonsnett for snøproduksjon omfattes ikke av konsesjonssøknaden.

For å få snølagt alt areal, er det behov for ca. 5 500 m³ vann. 4 000 m³ vann er tilstrekkelig for å snølegge lysløypetraseen. Dette vil bli prioritert. Snøproduksjonen vil skje døgntilvirkende, og vil maksimalt vare i fem døgn, dvs. vannforbruket vil være ca. 800 m³ pr døgn. Dammen fylles naturlig etter den første snøleggingsperioden, og det vil da bli produsert mer snø etter behov til skileik og til supplerende løypenettet. Supplerende produksjon vil ha varighet to til tre døgn, trolig ikke mer enn høyst tre perioder utover vinteren. Snøproduksjonen vil foregå i perioden desember til mars.

Forholdet til offentlige planer

Kommuneplan

Området er vist som landbruks-, natur- og friluftsområde (LNF) i kommuneplanen for Bærum kommune. Parallelt med konsesjonssøknaden har det imidlertid pågått regulering av området etter plan- og bygningsloven. Som følge av at reguleringsplanen ligger innenfor Osloområdet, er reguleringsplanen oversendt Klima- og miljødepartementet til stadfesting.

Verneplan for vassdrag

Vassdraget tilhører Osloområkvassdragene, som er varig vernet.

Høring og distriktsbehandling

Søknaden er behandlet etter reglene i kapittel 3 i vannressursloven. Den er kunngjort og lagt ut til offentlig ettersyn. I tillegg har søknaden vært sendt lokale myndigheter og interesseorganisasjoner, samt berørte parter for uttalelse. NVE var på befaring i området den 21.05.2015 sammen med representanter for søkeren, kommunen, Fylkesmannen, fylkeskommunen, Bærum elveforum, Bærum natur- og friluftsråd og nabo til skianlegget. Høringsuttalelsene har vært forelagt søkeren for kommentar.

Høringspartenes egne oppsummeringer er referert der hvor slike foreligger. Andre uttalelser er forkortet av NVE. Fullstendige uttalelser er tilgjengelige via offentlig postjournal.

NVE har mottatt følgende kommentarer til søknaden:

Bærum kommune viser til at detaljreguleringen for Franskleiv skianlegg ble vedtatt av Bærum kommunestyre den 10.12.14. Vannuttaket fra Haugsvollbekken inngår som del av denne planen. Kommunestyrets vedtak ligger hos Klima- og miljødepartementet, som må stadfeste planen innenfor markagrensen.

Kommunen viser til at Stokkerelva nedstrøms Franskleiv er registrert som et viktig bekkedrag i Naturbase. De nedre 3,5 km av Stokkerelva (Neselva) er lakse- og sjørretførende. I det nasjonale lakseregisteret er bestandstilstanden av laks vurdert som dårlig, og for sjørret vurdert som redusert. Forurensning og jordbruksstilsig er vurdert som avgjørende negative påvirkninger på lakse- og sjørretstammen i Neselva. Så fremt ikke vannuttaket gir større negative påvirkninger på naturmangfoldet, mener Bærum kommune at vannuttaket heller ikke vil få stor påvirkning på friluftslivet langs vassdraget.

Fylkesmannen i Oslo og Akershus viser til at det er foretatt en biologisk kartlegging av området. Det fremgår av miljørapporten at det er ikke er kartlagt områder med store naturverdier og at området allerede er påvirket av ulike inngrep. Det er registrert et område med kildepreget sumpskog med lokal/regional verdi. Arealet til denne naturtypen er lite og tiltaket anses å ha liten negativ konsekvens for det biologiske mangfoldet. Fylkesmannen forutsetter at det gjennomføres oppfølgende undersøkelser i forhold til fisk og vannlevende organismer for å vurdere mulige skadevirkninger.

Fylkesmannen viser videre til at dammen vil få tilsig av vann fra flere små bekker fra oversiden av dammen i tillegg til vann fra Haugsvollbekken. Disse bekkene vil normalt gå direkte inn i Haugsvollbekken og bidra med en økt vannføring. Fylkesmannen mener dette aspektet må være med i beregningsgrunnlaget til NVE slik at det sikres en tilstrekkelig minstevannføring i bekken nedenfor inntakskonstruksjonen.

Fylkesmannen viser også til at det under befaringen kom frem bekymring for blyforurensning fra skyteanlegget. Fylkesmannen har tidligere uttalt seg vedrørende blyforurensning i forbindelse med detaljregulering av Franskleiv skianlegg. Det er tatt inn en egen paragraf i reguleringsplanen som forutsetter opplegg for overvåkning av blynivå i grunnvann og vassdrag, der forurensningsmyndigheten skal godkjenne overvåkningsprogrammet. Fylkesmannen har mottatt nytt innspill vedrørende system for oppsamling av blykuler. Fylkesmannen mener at det vil være positivt dersom nye moderne løsninger etableres for å hindre forurensning av grunnen.

Akershus fylkeskommune viser til at dammen vil få vann fra mindre bekker på oversiden av dammen i tillegg til tilsig fra Haugsvollbekken. Dette kan ved lav vannstand i dammen innebære noe mindre vannføring enn normalt nedstrøms damanlegget og vil kunne ha negative konsekvenser nedover i vassdraget. For å bøte på dette, foreslår fylkeskommunen at NVE stiller krav om høyere minstevannføring, for eksempel 5 l/s. Fylkeskommunen mener dette vil bidra til at tilsiget nedover i vassdraget opprettholdes mer i samsvar med den naturlige vannføringen.

Fylkeskommunen viser til at det under befaringen kom frem bekymring om forurensning fra det planlagte skiskytteranlegget. I den sammenheng viser fylkeskommunen til at Bærum kommune har innhentet anbud på utredning om vannkvalitet og egnethet i området skytterbanen er planlagt. Fylkeskommunen mener dette bør være vurdert før det tas endelig stilling til søknaden, fordi det er svært viktig at vannforekomsten ikke utsettes for forurensning fra skytebanen. Fylkeskommunen mener søker bør pålegges å legge skytefelt utenfor bekkeløp dersom skyteaktiviteten medfører fare for forurensning. Fylkeskommunen viser til at Haugsvollbekken tilhører vannforekomst 008-42-R Stokkerelva, som ifølge vann-nett er klassifisert til å ha god tilstand. Redusert vannføring eller forurensning fra skytefeltet vil kunne forringe miljøtilstanden.

Bærum elveforum mener at tiltaket vil føre til spredning av blyforurensning og at dette strider mot vanddirektivet og forurensningsloven. Bærum elveforum mener at det ikke er gjort rede for hvordan tiltaket virker inn på vannforsyningen nedstrøms når det gjelder vannkvalitet eller vannmengde, siden grunneierne nedstrøms dammen får vann fra egne grunnvannsbrønner nær Haugsvollbekken.

Bærum elveforum trekker frem at tre av bekkene inn mot vannmagasinet ikke ville kunne bidra med vann i Haugsvollbekken før det planlagte magasinet er fylt opp. Ved tørke eller lav vannføring på senhøsten vil dammen fange opp det som måtte være av vann i de tre bekkene, slik at vannføringen i Haugsvollbekken kan bli foruroligende lav. Bærum elveforum antar at søkerens vurdering av snøproduksjonen er for lavt estimert som følge av klimaendringene og som følge av slitasje på grunn av stor bruk. De viser for øvrig til at det hydrologiske grunnlaget er utarbeidet av NVE, og at dette er uheldig siden NVE også er konsesjonsmyndighet.

Bærum elveforum viser til at alle vassdragene i Marka er varig vernet mot kraftutbygging, og at rikspolitiske retningslinjer for vernede vassdrag gjelder for dette tiltaket. Elveforumet mener også at det er nødvendig med en oppdatert undersøkelse av ørreten i vassdraget. De mener generelt at kunnskapsgrunnlaget ikke er godt nok utredet i forhold til naturmangfoldloven § 8, og at det ikke bør gis konsesjon.

Grunneier **Peder Wright Cappelen** eier halve grunnen til Haugsvollbekken ved det omsøkte anlegget for vannuttak ved Franskleiv. Cappelen motsetter seg enhver bruk av sin eiendom til anleggsarbeider og fremtidig drift av det omsøkte anlegget. Cappelen viser videre til at konsesjonssøknaden ikke bare gjelder dammen i seg selv, men også andre tiltak i vassdraget som inntaksdam og utløpsanlegg for dammen og bekken. I tillegg er Cappelen bekymret for blyforurensning fra skiskytteranlegget i forhold til egen boret drikkevannsbrønn og for livet i vassdraget nedstrøms tiltaksområdet.

Lars Holo, nabo, er bekymret for blyforurensning til vassdraget nedstrøms skytebanen/dammen og i grunnvannet som forsyner drikkevann til de private brønnene for boligene i området. Spesielt vises det til at skiskytteranlegget planlegges med en åpen bekk gjennom skytebanen. Holo mener at konsesjonssøknaden må ta for seg alle ulemper som skiskytteranlegget vil utsette vassdraget og grunnvannet for, og ikke bare virkningene av vannuttaket til snøproduksjon. Holo mener også at minstevannføringen på 4 l/s er for liten.

Tiltakshavers kommentar til høringsuttalelsene

Tiltakshaver har kommentert høringsuttalelsene i brev av 19.05.2015 slik:

«Vi viser til mottatte merknader fra naboer og foreninger til søknad om konsesjon om vannuttak fra Haugsvollbekken i Bærum kommune.

Vi har mottatt merknader fra følgende:

- 1. Akershus Fylkeskommune*
- 2. Bærum elveforum, som også støttes av Bærum Natur- og Friluftsråd, Naturvernforbundet i Bærum, Skui Vel og Tanum Vel*
- 3. Bærum kommune, natur og idrett*
- 4. Peder Wright Cappelen, grunneier*
- 5. Lars Holo, nabo*

Merknader som gjelder problemstillinger knyttet til mulig blyforurensning er ikke kommentert fordi konsesjonssøknaden behandles etter vannressursloven som ikke omfatter forurensning. Spørsmål knyttet til mulig forurensning blir håndtert av forurensningsmyndighetene gjennom reguleringsplanen, og er ikke tema for konsesjonsbehandlingen.

Merknadene i sin helhet foreligger hos NVE, og er til dels omfattende, derfor vil kun relevante momenter i de enkelte merknadene refereres i kommentaren fra tiltakshaver.

Merknad nr 1:

Vannforvaltning: Søknaden virker gjennomarbeidet og det tas hensyn til at bekken skal ha jevn årsføring. Fylkeskommunen forutsetter at tiltaket er vurdert etter naturmangfoldlovens §§ 8-12 og har for øvrig ingen merknader.

Nye tids kulturminner: Nyere tids kulturminner er ivaretatt tilfredsstillende i planforslaget, og vi har ingen ytterligere merknad.

Kommentar til merknad nr 1:

Det er ble i 2012, før søknaden om konsesjon ble sendt inn til NVE, utarbeidet et notat; «BioFokus notat 2012-22, for å kartlegge naturverdiene og vurdere tiltaket etter naturmangfoldloven. Tiltakshaver mener at dette forholdet er ivaretatt gjennom dette notatet.

Merknad nr 2:

Bærum elveforum mener at enhver regulering i vassdraget vil ha konsekvenser for den lokale stammen av brunørret ned til Åstaddammen, de mener at en oppdatert undersøkelse av brunørreten i vassdraget er påkrevet. De mener belastningen på Haugsvollbekken kan bli større enn antatt, og de mener at inngrepet er til skade for friluftsverdier. De mener at Naturmangfoldlovens §§ 8 og 10 kommer til anvendelse, fordi kunnskapsgrunnlaget ikke er godt nok (bunndyr og fisk) kan søker heller ikke gå inn på økosystemtilnærmingen og tiltakets samlede belastning på vassdraget nedstrøms det foreslåtte damstedet.

Kommentar til merknad nr 2:

Oppsamling av vann fra Haugsvollbekken skjer i en kort fyllingsperiode, og kun når vannstanden i bekken er over minimumsvannføring. Dammen vil kunne fylles i løpet av et døgn i vårløsningen og vil ikke trenge påfylling før snøproduksjonen har startet tidlig vinter. Dersom vannføringen på vinteren er liten, vil ikke vann fylles inn i dammen og vannføringen vil heller ikke bli påvirket. I tillegg kommer det inn flere bekker nedenfor dammen som i den korte fyllingsperioden vil bidra til å holde vannmengden i Stokkerelva på et akseptabelt nivå, se s. 9-10 i notat fra Biofokus. Vannuttaket planlegges i perioder med høy vannstand, samtidig som minstevannføring sikres og vannstanden i de flattere partiene ved dammen ikke tømmes ved at det etableres terskler ved inntak og utløp fra dammen. Tiltakshaver mener at det er tilstrekkelig dokumentert at tiltakets innvirkning på vannføringen ikke vil ha skadelig effekt på friluftsverdiene.

Merknad nr 3:

Bærum kommune, Natur og idrett skriver at Stokkerelva nedstrøms Franskleiv, er registrert som et viktig bekkedrag i miljødirektoratets miljøbase. Neselva er lakse- og sjørrettførende, bestandstilstanden av laks er vurdert som dårlig, og for sjørret redusert. Forurensning og

jordbrukstilsig er vurdert som avgjørende negative påvirkninger på laks- og sjørretstammen i Neselva. De skriver at såfremt ikke vannuttaket gir større negative påvirkninger på naturmangfoldet, mener Bærum kommune at vannuttaket heller ikke vil få stor påvirkning på friluftslivet langs vassdraget.

Kommentar til merknad nr 3:

Tiltakshaver viser til konklusjonen i notatet til Biofokus der det står følgende på side 13: Dersom tiltakene gjennomføres som planlagt, vurderes den negative konsekvensen på naturmangfoldet som liten-middels. Konsekvensen av uttak av vann vurderes også som lite negativ selv om deler av vannføringen i perioder vil påvirkes, en påvirkning som vil være mindre om fyllingen gjøres i perioder med høy vannføring.

Merknad nr 4:

Peder Wright Cappelen stiller spørsmål ved om det er praktisk mulig å etablere dammen uten å berøre hans eiendom, det er beskrevet en fangdam med skumskjenn ved inntaket, og omlegging av bekken på hans eiendom. Han stiller også spørsmål om hvilke saksdokumenter han skal forholde seg til, da det i ettertid er sendt inn et notat på vegne av tiltakshaver basert på at Cappelen ikke ønsker inngrep på sin eiendom, med informasjon om at tiltaket i byggesaken søkes endret for å unngå inngrep på hans eiendom. Han er bekymret for konsekvensene for vassdraget fra og med anleggsstedet og nedover langs Stokkerelva.

Kommentar til merknad nr 4:

Det medfører riktighet at det i plangrunnlaget og konsesjonssøknaden fremgår at det er tenkt inngrep på Cappelens eiendom, og plangrunnlaget er det som behandles av myndighetene. Tiltakshaver ønsker imidlertid å endre noe på tiltaket i forbindelse med gjennomføringen, dersom det blir godkjent. Tiltakshaver tar konsekvensen av at Cappelen ikke ønsker inngrep på sine eiendom, og planlegger å trekke de planlagte elementene ut og noe bort fra hans eiendom. Informasjon om denne planlagte endringen er sendt myndighetene. Tiltakshaver mener at ved å trekke dammen noe lenger unna eiendomsgrensen, vil det være mulig å gjennomføre tiltaket uten konflikter med Cappelens eiendom.

Når det gjelder konsekvensene for vassdraget vises det til kommentar til merknad nummer 2 og 3 i forbindelse med tiltakets innvirkning på vannføringen.

Merknad nr 5:

Lars Holo mener at det ikke er gjort undersøkelser som kan underbygge at den planlagte minstevannføringen vil være tilstrekkelig. Han mener at idrettslagene skal være ansvarlig for at det til enhver tid er en minstevannføring i vassdraget og at den må settes klart høyere enn 4 l/s.

Kommentar til merknad nr 5:

Det vises til kommentarer til merknad nummer 2, 3 og 4 i forbindelse med tidligere gjennomførte vurderinger av minstevannføring. Tiltakshaver bemerker også at allerede i dag er den naturlige vannføringen i perioder under 4 l/s, slik at det kan ikke være et ansvar for idrettslagene å opprettholde en høyere minstevannføring enn naturlig i vassdraget. Ved å etablere en terskel ved inntaket til dammen, vil dammen ikke påvirke minstevannføringen;

vann vil kun ha mulighet til å renne inn i dammen dersom vannstanden i bekken er over minimumsnivået.

Generelt om dammen/tjernet som søkes etablert:

Området der dammen er tenkt etablert, fungerer i prinsippet allerede i dag som et vannfylt magasin, det har en dybde til fjell på ca. 3m og er fylt av løsmasser og vann, et slags sumpområde. Ved at løsmassene fjernes og volumet utvides, vil vannet som også i dag naturlig samles mellom bekkene, kunne bli tilgjengelig for uttak til snøproduksjon. Siden inntaket til dammen ikke vil være åpent før vannet er over et gitt nivå, vil ikke oppfylling i dammen skje før det er rikelig med vann i bekken.

Innløp og utløp til dammen for alle praktiske formål er i samme område av bekken. Dvs. alt vann som kommer inn via dammen går i lik mengde ut til bekken noen få meter nedstrøms. Det akkumuleres kun vann i dammen i svært begrenset tidsrom av året og samtidig med at vannføringen er over minstestrømning. Alt vann som for øvrig går til snøproduksjon føres tilbake til vassdraget i forbindelse med snøsmeltingen på våren, slik at det på ingen måter fjernes tilførsel til vassdraget.»

NVEs vurdering

Hydrologiske virkninger av utbyggingen

Nedbørfeltet til det planlagte tiltaket er på 2,8 km² ved inntaket og middelvannføringen er beregnet til 58,8 l/s. Vassdraget har dominerende vår- og høstflommer. Laveste vannføring opptrer gjerne om sommeren. 5-persentil sommer- og vintervannføring er beregnet til henholdsvis 1 og 4 l/s. Alminnelig lavvannføring for vassdraget ved inntaket er beregnet til 3 l/s. Det er foreslått å slippe en minstevannføring på 4 l/s. I de perioder tilsiget er mindre enn 4 l/s, slippes hele tilsiget forbi dammen.

Snøproduksjonen vil foregå døgkontinuerlig. I søknaden opplyses det at det vil ta ca. 5 døgn å produsere snø fra 4 000 m³ vann, dvs. vannforbruket vil være ca. 800 m³ pr døgn (9,3 l/s) når snøproduksjonsanlegget er i drift. Det indikeres også at det vil være inntil 3 supplerende etterleggingsperioder av hver på inntil 3 døgn. Dette utgjør et totalvolum på om lag 11 200 m³ vann fra Haugsvollbekken. Ifølge søknaden vil dette medføre at ca. 0,6 % av tilgjengelig vannmengde i Haugsvollbekken benyttes til snøproduksjon.

Ifølge søknaden vil det ta i underkant av ett døgn å fylle dammen når bekken har normalvannføring (58,8 l/s). Det vil ta opp mot 9 døgn å fylle dammen når tilsiget er 10 l/s. Med snøproduksjonsanlegget i drift, er det først når tilsiget underskrider 13,3 l/s at vannstanden i den utgravde dammen vil synke.

Fylkesmannen, fylkeskommunen og Bærum elveforum viser til at dammen vil få tilsig av vann fra flere små bekker fra oversiden av dammen i tillegg til vann fra Haugsvollbekken, og mener at disse bekkene må inngå i beregningsgrunnlaget for de hydrologiske data. Fylkesmannen mener dette er viktig for å sikre en tilstrekkelig minstevannføring. Fylkeskommunen mener at minstevannføring som følge av dette må settes høyere enn 4 l/s.

Ut fra beskrivelsen av nedbørfeltet til planlagt inntakspunkt i den hydrologiske rapporten, går det frem at de nevnte bekkene inngår i de hydrologiske beregningene. Dette ser man blant annet ut fra inntegnet nedbørfelt i rapporten. Feltarealet til disse bekkene utgjør forøvrig ca. 0,2 km², hvilket utgjør ca. 7,1 % av arealet dammen vil få tilsig fra.

Bærum elveforum viser til at det hydrologiske grunnlaget er utarbeidet av NVE, og at dette er uheldig siden NVE også er konsesjonsmyndighet. NVE vil i den sammenheng bemerke at det hydrologiske grunnlaget er utarbeidet i 2011. Normalt ber NVE om at tiltakshaver må innhente hydrologiske beregninger fra andre enn NVE for saker som skal behandles etter vannressursloven. Dette er innarbeidet forvaltningspraksis i NVE de senere år, også for små vannuttak. Men denne saken oppsto som en konsesjonspliktavurdering for flere år siden. Av hensyn til at idrettslagene tidligere har blitt bedt om å fremskaffe data over hydrologien i Haugsvollbekken, mener NVE at det ville være urimelig å be om nye, uavhengige beregninger. Det er snakk om et relativt beskjedent vannuttak over korte perioder.

NVE mener at det omsøkte vannuttaket i stor grad ivaretar det meste av vassdragets naturlige vannføringsdynamikk. Riktig nok vil snøproduksjonen som oftest skje i perioder med kulde og lite nedbør, da tilsiget til vassdraget er relativt beskjedent. Men NVE er av den oppfatning at kravet til minstevannføringen tilsvarende 5-persentilen for vinter i stor grad vil sikre en nødvendig minstevannføring i Haugsvollbekken.

Naturmangfold

Naturtyper og arter

I tilknytning til de stilleflytende partiene ved planlagt dam er det en mosaikk av gran, gråor, bjørk og ask. Ask er registrert på Norsk rødliste (2010) som nasjonalt truet (NT).

Hundre meter nedstrøms planlagt vanninntak er Haugsvollbekken/Stokkerelva registrert som naturtypen viktig bekkedrag (verdi B – viktig) i Naturbase. Denne naturtypen strekker seg fra kommunegrensa til Asker og ned til brua ved Stokkerveien, ca. 3 km nedstrøms vanninntaket. Naturtypen inneholder blant annet gråor-askeskog, men lokaliteten er lite undersøkt. Rett nedenfor Stokkerveien er naturtypen rik edelløvskog registrert (verdi B – viktig). Edelløvskogen fortsetter nedover gjennom Åstad naturreservat og ned til Åstaddammen. Her er edelløvskogen vurdert til verdien A, svært viktig. Nedstrøms Åstaddammen og jernbanen (Neselva) er det kartlagt en edelløvskog med verdien A.

Nederst i Neselva er naturtypen viktig bekkedrag registrert (verdi A – svært viktig). Denne naturtypen strekker seg fra fjorden og 3,5 km oppover Neselva. Neselva er en viktig gytebekk for laks og sjørøret, samt at det er registrert kreps (sterk truet – EN) og ål (kritisk truet – CR) på strekningen. Laks- og sjørøret kan gå opp til kulverten under jernbanen. Ørret finnes også oppstrøms jernbanen/Åstaddammen, men tettheten er rapportert å være betydelig lavere her.

Fylkesmannen forutsetter at det må gjennomføres oppfølgende undersøkelser i forhold til fisk og vannlevende organismer for å vurdere mulige skadevirkninger. Bærum elveforum mener også at det er nødvendig med en oppdatert undersøkelse av ørreten i vassdraget.

I miljørapporten fra BioFokus vurderes områdene fra Åstad naturreservat og ned til fjorden som de viktigste områdene for ferskvannsinvertebrater og fisk. BioFokus vurderer derfor at et vannuttak oppe ved Franskleiv ikke vil ha noen effekt på arter i eller i tilknytning til vannstrengen i de nedre delene av vassdraget, sannsynligvis heller ikke for områder som ligger rett nedenfor tiltaket. Tiltaket planlegges med slipp av minstevannføring tilsvarende 5-persentilen for vintervannføringen (4 l/s) i de perioder det skal produseres snø. Det skal ikke slippes vann til dammen før vannføringen i Haugsvollbekken overstiger 4 l/s. De viktigste biologiske verdiene med hensyn til redusert vannføring vinterstid, finnes i de nedre delene av Neselva. Nedbørfeltet til den planlagte dammen utgjør ca. 15 % av det totale

nedbørfeltet til Neselva. Når det gjelder oppfølgende naturundersøkelser, vil det ved en ev. konsesjon gis muligheter for å pålegge dette gjennom standardvilkår for naturforvaltning.

Forholdet til naturmangfoldloven

Alle myndighetsinstanser som forvalter natur, eller som fatter beslutninger som har virkninger for naturen, plikter etter naturmangfoldloven § 7 å vurdere planlagte tiltak opp mot naturmangfoldlovens relevante paragrafer. I NVEs vurdering av søknaden om uttak av vann fra Haugsvollbekken til snøproduksjon, legger vi til grunn prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12 samt forvaltningsmålene i naturmangfoldloven §§ 4 og 5.

Kunnskapen om naturmangfoldet og effekter av eventuelle påvirkninger er basert på den informasjonen som er lagt fram i søknaden, miljørapport, høringsuttalelser og NVEs egne erfaringer. NVE har også gjort egne søk i tilgjengelige databaser som Naturbase og Artskart den 06.07.2015. Etter NVEs vurdering er det innhentet tilstrekkelig informasjon til å kunne fatte vedtak og for å vurdere tiltakets omfang og virkninger på det biologiske mangfoldet. Samlet sett mener NVE at sakens kunnskapsgrunnlag er godt nok utredet, jamfør naturmangfoldloven § 8.

De viktigste biologiske verdiene i vassdraget finnes i den nedre del av vassdraget. I Åstad naturreservat er det registrert naturtypen rik edelløvskog (A), og de nederste 3,5 km av Neselva er registrert som naturtypen viktig bekkedrag (A). Sistnevnte naturtype er viktig gyteområde for laks og sjøørret, samt at det er registrert både ål (CR) og kreps (EN) på lokaliteten. Lenger opp i elva er det registrert et viktig bekkedrag (B) og en rik edelløvskog (B). Et eventuelt vannuttak fra Haugsvollbekken vil etter NVEs mening ikke være i konflikt med forvaltningsmålet for naturtyper og økosystemer gitt i naturmangfoldloven § 4 eller forvaltningsmålet for arter i naturmangfoldloven § 5, forutsatt at det blir stilt krav om en minstevannføring tilsvarende 5-persentilen for vintervannføringen.

NVE har også sett påvirkningen fra vannuttak fra Haugsvollbekken i sammenheng med andre påvirkninger på naturtypene, artene og økosystemet. Vannuttaket er en del av planene for det nye skiskytteranlegget ved Franskleiv. Området er preget av eksisterende inngrep som skogsbilveger og kraftlinjer (Mårledningene). Utgraving av en 2000 m² stor dam og fraføring av om lag 11 200 m³ vann fra Haugsvollbekken anses i denne sammenheng som et beskjedent tiltak. Den samlede belastning på økosystemet og naturmangfoldet er dermed blitt vurdert, jamfør naturmangfoldloven § 10. Den samlede belastningen anses ikke som så stor at den blir avgjørende for konsesjonsspørsmålet.

Etter NVEs vurdering foreligger det tilstrekkelig kunnskap om virkninger tiltaket kan ha på naturmiljøet, og NVE mener at naturmangfoldloven § 9 (føre-var-prinsippet) ikke skal tillegges særlig vekt.

Avbøtende tiltak og utformingen av tiltaket vil spesifiseres nærmere i våre merknader til vilkår dersom det blir gitt konsesjon. Tiltakshaver vil da være den som bærer kostnadene av tiltakene, i tråd med naturmangfoldloven §§ 11-12. **Grunneierforhold**

Grunneier Peder Wright Cappelen opplyser om at han eier halve grunnen til Haugsvollbekken ved det omsøkte anlegget for vannuttak ved Franskleiv. Cappelen motsetter seg enhver bruk av sin eiendom til anleggsarbeider og fremtidig drift av det omsøkte anlegget. Cappelen viser videre til at konsesjonssøknaden ikke bare gjelder dammen i seg selv, men også andre tiltak i vassdraget som inntaksdam og utløpsanlegg for dammen og bekken.

Når det gjelder dammen, har plasseringen av denne blitt flyttet slik at selve dammen ikke lenger kommer i berøring med eiendommen til Cappelen. Dette opplyser tiltakshaver i kommentar til

høringsuttalelsen fra Cappelen, og det ble også opplyst om dette på befaringen. Men NVE ser at det kan være en utfordring knyttet til etableringen av en terskel i Haugsvollbekken som ikke krysser djupålen. Ved en ev. konsesjon til vannuttak fra Haugsvollbekken vil NVE sette som vilkår for tillatelsen at de privatrettslige interessene må være avklart, ev. kan det lages en inntakskum eller lignende, som ikke krysser dypålen i bekken, der vannet kan renne fritt eller pumpes inn i bassenget. Dersom det blir gitt konsesjon til tiltaket kan den endelige utformingen behandles gjennom godkjenning av de detaljerte planene.

Vannkvalitet, vannforsynings- og resipientinteresser

Det opplyses i søknaden at det er flere grunnvannsbrønner i området som forsyner husholdninger med vann. Lars Holo, nabo til Franskleiv skianlegg, mener at minstevannføringen på 4 l/s er for liten. NVE mener at det er kun i korte perioder at Haugsvollbekken vil ha en minstevannføring på 4 l/s, utover de perioder som tilsiget i Haugsvollbekken er 4 l/s eller mindre. NVE er derfor av den oppfatning at minstevannføring på 4 l/s er tilstrekkelig også av hensyn til drikkevannsforsyning.

Cappelen og Holo er bekymret for blyforurensning til vassdraget nedstrøms skytebanen og i grunnvannet som forsyner drikkevann til de private brønnene for boligene i området. Spesielt vises det til at skiskytteranlegget planlegges med en åpen bekk gjennom skytebanen. Bærum elveforum mener at tiltaket vil føre til spredning av blyforurensning og at dette strider mot vanndirektivet og forurensningsloven. Fylkeskommunen viser til at Bærum kommune har innhentet anbud på utredning om vannkvalitet og egnethet i området skyttebanen er planlagt. Fylkeskommunen mener dette bør være vurdert før det tas endelig stilling til søknaden, fordi det er svært viktig at vannforekomsten ikke utsettes for forurensning fra skytebanen. Fylkeskommunen mener søker bør pålegges å legge skytefelt utenfor bekkeløp dersom skyteaktiviteten medfører fare for forurensning.

NVE vil i denne sammenheng vise til at det parallelt med konsesjonssøknaden har pågått et reguleringsplanarbeid for Franskleiv skianlegg, der skytebanen inngår. I følge Fylkesmannen er det tatt inn en egen paragraf i reguleringsplanen som forutsetter opplegg for overvåkning av blynivå i grunnvann og vassdrag, der forurensningsmyndigheten skal godkjenne overvåkningsprogrammet. Fylkesmannen viser til at de har mottatt nye innspill vedrørende system for oppsamling av blykuler, og mener at det vil være positivt dersom nye moderne løsninger etableres for å hindre forurensning til grunnen.

Den delen av skianlegget som berører vannuttak til snøproduksjon, ble i 2009 vurdert som konsesjonspiktig av NVE. Vassdragstiltak som er konsesjonspiktige etter vannressursloven kan behandles gjennom plan- og bygningsloven som del av en reguleringsplan, og senere samordnes med vannressursloven § 20. Men i denne saken er det behov for å fastsette reguleringsgrenser og størrelsen på minstevannføring. Slike vilkår er det ikke hjemmel til å fastsette etter plan- og bygningsloven, derfor må det søkes om konsesjon til vannuttaket etter vannressursloven. I slike saker er det vanlig forvaltningspraksis at konsesjonssøknaden avgrenses til å gjelde selve vannuttaket med de deler som naturlig følger med for å pumpe vannet ut av vassdraget (inntaksdam, dam og pumpehus). Øvrige deler av snøproduksjonsanlegget blir behandlet etter plan- og bygningsloven.

Vannressursloven omfatter ikke forurensning. Dette følger av vannressursloven § 3 bokstav a, der vassdragstiltak er definert som tiltak som etter sin art er egnet til påvirke vannføringen, vannstanden, vassdragets leie eller strømmens retning og hastighet eller den fysiske eller kjemiske vannkvaliteten på annen måte enn forurensning. Forurensning fra bly må regnes som forurensning etter forurensningsloven, og faller derfor utenfor begrepet vassdragstiltak. Dersom miljøpåvirkningen skjer via stoffer som finnes naturlig i vassdraget, er det en mulighet for å anse at vannressursloven likevel

kan omfatte forurensning. Men dette er ikke tilfellet for ev. blyforurensning fra en skytebane. NVE har oppfattet at skytebanen har vært et sentralt tema i reguleringsplanen, og forhold omkring denne blir således ivarettatt gjennom reguleringsplanprosessen.

Klima

Bærum elveforum antar at søkerens vurdering av snøproduksjonen er for lavt estimert som følge av klimaendringene og som følge av slitasje på grunn av stor bruk. NVE tar utgangspunkt i opplysninger i søknaden, og vurderer vannuttaket ut fra opplyst behov. NVE har ikke grunnlag for å vurdere om snøproduksjonsanlegget er tilstrekkelig dimensjonert ut fra forventet bruk. Når det gjelder produksjon ved relativt våte og milde vintre, vil tilsiget til vassdragene være høyere enn normalt. Det vil derfor være mer vann tilgjengelig til snøproduksjon ved at dammen fylles opp raskere enn ved kalde, relativt tørre år.

Samfunnsmessige fordeler

Uttak av vann fra Haugsvollbekken til snøproduksjon vil bidra til å sikre forhold for langrenns- og skiskytingsaktiviteter ved Franskleiv.

Oppsummering

Uttak av vann vil fra Haugsvollbekken til snøproduksjon vil bidra til å sikre stabile forhold for langrenns- og skiskytingsaktiviteter ved Franskleiv. Ulempene er knyttet til fraføring av vann fra Haugsvollbekken og utgraving av en dam på 4 400 m³. Det skal slippes en minstevannføring i Haugsvollbekken på 4 l/s, og NVE vurderer dette som tilstrekkelig minstevannføring i de periodene av vinteren dammen ikke har overløp til Haugsvollbekken. Det er ikke søkt om ekspropriasjon, og NVE understreker at det ikke er gitt noen form for ekspropriasjonstillatelse. Tiltakshaver har selv ansvar for å avklare de privatrettslige forholdene til ev. andre rettighetshavere i området.

NVEs konklusjon

Etter en helhetsvurdering av planene og de foreliggende uttalelsene mener NVE at fordelene av det omsøkte tiltaket er større enn skader og ulemper for allmenne og private interesser slik at kravet i vannressursloven § 25 er oppfylt. NVE gir Bærums Skiklub tillatelse etter vannressursloven § 8 til uttak av vann fra Haugsvollbekken til snøproduksjon. Tillatelsen gis på nærmere fastsatte vilkår.

Dette vedtaket gjelder kun tillatelse etter vannressursloven.

Forholdet til annet lovverk

Forholdet til plan- og bygningsloven

Forskrift om byggesak (byggsaksforskriften) gir saker som er underlagt konsesjonsbehandling etter vannressursloven fritak for byggesaksbehandling etter plan- og bygningsloven. Dette forutsetter at tiltaket ikke er i strid med kommuneplanens arealdel eller gjeldende reguleringsplaner. Forholdet til plan- og bygningsloven må avklares med kommunen før tiltaket kan iverksettes.

Forholdet til EUs vanndirektiv i sektormyndighetens konsesjonsbehandling

NVE har ved vurderingen av om konsesjon skal gis etter vannressursloven § 8 foretatt en vurdering av kravene i vannforskriften (FOR 2006-12-15 nr. 1446) § 12 vedrørende ny aktivitet eller nye inngrep. NVE har vurdert alle praktisk gjennomførbare tiltak som vil kunne redusere skadene og ulempene ved tiltaket. NVE har satt vilkår i konsesjonen som anses egnet for å avbøte en negativ utvikling i vannforekomsten, herunder krav om minstevannføring og standardvilkår som gir vassdragsmyndighetene, herunder Miljødirektoratet etter vilkårenes post 5, anledning til å gi pålegg om tiltak som senere kan bedre forholdene i det berørte vassdraget. NVE har vurdert samfunnsnyttene av inngrepet til å være større enn skadene og ulempene ved tiltaket. Videre har NVE vurdert at hensikten med inngrepet i form av uttak av vann til snøproduksjon, ikke med rimelighet kan oppnås med andre midler som miljømessig er vesentlig bedre. Både teknisk gjennomførbarhet og kostnader er vurdert.

Merknader til konsesjonsvilkårene etter vannressursloven

Post 1: Reguleringsgrenser og vannslipp

Følgende data for vannføring og slukeevne er hentet fra konsesjonssøknaden og lagt til grunn for NVEs konsesjon og fastsettelse av minstevannføring:

Middelvannføring	l/s	58,8
Alminnelig lavvannføring	l/s	3
5-persentil sommer	l/s	1
5-persentil vinter	l/s	4
Høyeste regulerte vannstand (HRV)	Kote	234,50
Laveste regulerte vannstand (LRV)	Kote	231,00

Tiltakshavers foreslår en minstevannføring på 4 l/s.

Lars Holo mener at foreslått minstevannføring er for liten.

NVE mener at en minstevannføring i dette tilfellet på om lag 5-persentilen for vinter er tilstrekkelig minstevannføring.

Ut fra dette fastsetter NVE en minstevannføring på 4 l/s.

Det skal etableres en måleanordning for registrering av minstevannføring. Den tekniske løsningen for dokumentasjon av slipp av minstevannføringen skal godkjennes gjennom detaljplanen. Data skal fremlegges NVE på forespørsel og oppbevares så lenge anlegget er i drift.

Dersom tilsiget er mindre enn minstevannføringskravet, skal hele tilsiget slippes forbi. Dersom det skulle oppstå en konflikt mellom å få fylt opp magasinet og samtidig overholde minstevannføringskravet, skal minstevannføringen prioriteres. Snøproduksjonsanlegget skal i slike situasjoner ikke være i drift.

Ved alle steder med pålegg om minstevannføring skal det settes opp skilt med opplysninger om vannslippbestemmelser som er lett synlig for allmennheten. NVE skal godkjenne merking og skiltenes utforming og plassering.

Post 4: Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn m.v.

Detaljerte planer skal forelegges NVEs regionkontor i Hamar og godkjennes av NVE før arbeidet settes i gang.

Post 5: Naturforvaltning

Vilkår for naturforvaltning tas med i konsesjonen selv om det i dag synes lite aktuelt å pålegge ytterligere avbøtende tiltak. Eventuelle pålegg i medhold av dette vilkåret må være relatert til skader forårsaket av tiltaket og stå i rimelig forhold til tiltakets størrelse og virkninger.

Post 8: Terskler m.v.

Dette vilkåret gir hjemmel til å pålegge konsesjonær å etablere terskler eller gjennomføre andre biotopjusterende tiltak dersom dette skulle vise seg å være nødvendig.

Øvrige forhold

Det er planlagt en terskel i Haugsvollbekken for å føre vann fra bekken og over i den utgravde dammen. De privatrettslige forholdene knyttet til inngrep i Haugsvollbekken må avklares før anleggsarbeid kan starte.

Vedlegg

Kart

